

SPRAWOZDANIE

*z organizacji kursów dla repatriantów
i członków ich rodzin w 2023 roku*

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW	3
UCZESTNICY	4
REKRUTACJA I PROMOCJA DZIAŁAŃ	4
ORGANIZACJA KURSÓW ADAPTACYJNO – JĘZYKOWYCH DLA REPATRIANTÓW I CZŁONKÓW ICH RODZIN W FORMIE OBOZÓW.....	5
ZBIERANIE INFORMACJI.....	6
1. MONITORING	7
2. EWALUACJA WEWNĘTRZNA (NA ZAKOŃCZENIE KURSU).....	6
KURSY JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	8
ORGANIZACJA KURSÓW JĘZYKOWYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	8
MIEJSCE REALIZACJI KURSÓW	9
ZBIERANIE INFORMACJI O PRZYDATNOŚCI KURSÓW	11
EWALUACJA NA ZAKOŃCZENIE KURSÓW JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA.....	11
KOSZTY KURSÓW.....	12
WNIOSKI I REKOMENDACJE	12

WSTĘP

Kursy adaptacyjno-językowe w formie obozu i kursy języka polskiego w miejscu zamieszkania dla repatriantów i członków ich rodzin w roku 2023 prowadzone były przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą Polonijne Centrum Nauczycielskie. Realizowane były zgodnie z Ustawą o repatriacji z dnia 9 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1392 z późn. zmianami) oraz decyzją MEiN nr DWM-WOPG.4722.1.2023.BT z dnia 8 marca 2023 roku, które zlecił Ośrodkowi realizację zadania pn. *Organizacja kursów dla repatriantów oraz członków ich rodzin*.

Na zlecenie MEiN ORPEG PCN zrealizował kursy dla repatriantów i członków ich rodzin, obejmując nimi 236 osób. Szkolenia realizowane były w formie stacjonarnej jako kursy językowo - adaptacyjne dla repatriantów i członków ich rodzin w formie obozu oraz jako kursy językowe prowadzone w miejscu zamieszkania.

W ramach kursów *adaptacyjnych i kursy języka polskiego dla repatriantów i członków ich rodzin*, zorganizowanych w formie obozów, repatrianci i członkowie ich rodzin uzyskali wsparcie, które pomoże im wejść na polski rynek pracy, kontynuować naukę w polskim systemie edukacji, włączać się w życie społeczności lokalnych i rozwijać aktywność obywatelską.

Docelowa liczba beneficjentów określona została na podstawie informacji z MSWiA (źródło: informacja z MSWiA za pośrednictwem MEN). Planowano, że kursy obejmą 280-300 osób z różnych województw. Ostatecznie w 2023 roku ze wsparcia skorzystało 236 osób w tym: z kursów w formie obozów skorzystało 108 repatriantów, w tym 33 dzieci i młodzieży oraz 128 repatriantów w 70-godzinnych kursach językowych w miejscu zamieszkania.

W kursach uczestniczyli repatrianci i członkowie ich najbliższych rodzin, którzy nie korzystali dotychczas z takiej formy pomocy – finansowanej ze środków będących w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Okres zamieszkania repatriantów w Polsce wynosi od 1 miesiąca do kilku lat.

MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW

W 2023 r. odbyły się cztery kursy języka polskiego i adaptacyjne w formie obozów dla repatriantów:

- w Płocku: 9 - 17.07.2023 r.;

- w Warszawie: 19 - 27.08.2023 r.
- w Toruniu: 19 - 27.08.2023 r.
- w Płocku: 25.11 - 03.12.2023 r.

We wszystkich zajęciach adaptacyjnych uczestniczył tłumacz w celu zapewnienia jak najlepszej komunikacji w zakresie ważnych i specyficznych problemów, takich jak starania o emeryturę, podejmowanie działalności gospodarczej, rekrutację do szkoły, na studia czy do pracy.

UCZESTNICY

Łącznie w obozach wzięło udział 108 repatriantów, w tym 33 dzieci:

- w Płocku I – wzięło udział 30 osób, w tym 11 dzieci i młodzieży;
- w Warszawie – wzięło udział 27 osób, w tym 10 dzieci i młodzieży;
- w Toruniu – wzięło udział 30 osób, w tym 8 dzieci i młodzieży;
- w Płocku II wzięło udział 21 osób, w tym 4 dzieci i młodzieży;

Uczestnicy przybyli do Polski z Azerbejdżanu – 2 osoby, z Białorusi – 2 osoby, z Kazachstanu – 70 osób, 26 osób z Rosji, 1 osoba z Uzbekistanu, 5 osób z Tadżykistanu, 2 osoby z Turcji.

REKRUTACJA I PROMOCJA DZIAŁAŃ

Rekrutacja uczestników została przeprowadzona przez ORPEG PCN we współpracy z wydziałami urzędów wojewódzkich oraz samorządami miast i gmin.

1. W celu dotarcia z informacją o oferowanych kursach do możliwie dużej grupy repatriantów pracownicy ORPEG prowadzili korespondencję oraz odbywali rozmowy telefoniczne z urzędami gmin, urzędami wojewódzkimi oraz organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz repatriantów.
2. Na podstawie list uzyskanych z ww. urzędów wysłano imienne zaproszenia do repatriantów.
3. Wiedząc, że nie wszyscy repatrianci – zgłoszeni przez urzędy, czy to wojewódzkie, czy to gminne – uczestniczyli w kursach, przeanalizowano listy z poprzednich lat i imienne pocztą tradycyjną lub e-mailową zaproszono również repatriantów, którzy przybyli

do Polski w ubiegłych latach. Łącznie skierowano zaproszenia do 555 repatriantów. Dodatkowo osoba rekrutująca była w stałym kontakcie telefonicznym z repatriantami, a rozmowy, w razie potrzeby, prowadziła w języku rosyjskim, co ułatwiało rekrutację.

4. Na stronie www.orpeg.pl zamieszczono informację o terminach mających się odbyć *Kursów adaptacyjnych i kursów językowych dla repatriantów i członków ich rodzin* w formie obozów oraz udostępniono ankiety rekrutacyjne. Informację na bieżąco uaktualniano.
5. Dzięki tym działaniom na kursy adaptacyjne i kursy językowe w formie obozów zgłosiło się 198 repatriantów, ostatecznie wzięło udział 108. W trakcie obozów uczestników informowano o możliwości udziału w kursach języka polskiego w miejscu zamieszkania.
6. W celu lepszej rozpoznawalności działań ORPEG na rzecz repatriantów, na stronie

internetowej ORPEG funkcjonuje stale linia graficzna , gdzie znajdują się informacje o dostępnych kursach dla repatriantów.

ORGANIZACJA KURSÓW ADAPTACYJNO - JĘZYKOWYCH DLA REPATRIANTÓW I CZŁONKÓW ICH RODZIN W FORMIE OBOZÓW

Każdy z obozów trwał 8 dni i obejmował 70 godzin zajęć dydaktycznych (40 godzin zajęć adaptacyjnych i 30 godzin zajęć języka polskiego). Uczestnicy brali udział w wykładach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, w zajęciach krajoznawczych, muzealnych i kulturalnych.

Wykonawców usług hotelowych oraz edukacyjnych i szkoleniowych wyłaniano zgodnie z procedurą zamówień publicznych.

W czasie realizacji kursów adaptacyjno-językowych w formie obozów zrealizowano ramowy program, przygotowany przez ORPEG PCN i przedstawiony do akceptacji MEN.

Program obejmował:

1. Blok adaptacyjny, a w nim następujące zagadnienia:
 - status prawny repatriantów,
 - system opieki zdrowotnej,
 - system oświaty,
 - bezpieczeństwo publiczne,
 - polityka prorodzinna oraz pomoc socjalna,
 - rynek pracy, prawa pracownika oraz aktywizacja zawodowa,

- uprawnienia osób niepełnosprawnych oraz procedury uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- polska historia i polskie realia,
- trening umiejętności interpersonalnych.

2. Blok językowy, a w nim następujące zagadnienia:

- język polski w sytuacjach codziennych w domu, pracy, szkole,
- ćwiczenie słuchu fonematycznego oraz prawidłowej wymowy,
- rozwijanie i doskonalenie umiejętności rozumienia informacji przekazywanych przez media (prasę, tv, media elektroniczne),
- słownictwo związane z polską kulturą i tradycjami.

W zajęciach adaptacyjnych uczestniczył tłumacz, którego rola była nieoceniona, szczególnie w przypadku specjalistycznej terminologii i swobody komunikowanie się z urzędnikami.

Uczestnikom obozów przekazano następujące podręczniki:

- D. Gałyga, *Jak to łatwo powiedzieć... Ćwiczenia komunikacyjne dla początkujących*,
- A. Burkat, A. Jasińska, M. Małolepsza, A. Szymkiewicz, *Hurra, po polsku*, cz. 3, podręcznik i zeszyt ćwiczeń.
- G. Dąmbska, E. Lipińska, *Kiedys wrócisz tu...*
- I. Stempek, P. Kuc, M. Grudzień „Polski krok po kroku” JUNIOR, GLOSSA
- B. Niesporek-Szamburska, A. Achtelek, *Bawimy się w polski*.

Wyboru podręczników dokonano po analizie ankiet zgłoszenia, w których repatrianci deklarowali poziom znajomość języka.

Ponadto uczestnicy otrzymali torby płócienne, długopisy, notatniki, butelki filtrujące wodę, poradnik repatrianta „*Repatriacja krok po kroku*” (publikacja otrzymana bezpłatnie od Fundacji *Pomoc Polakom na Wschodzie*) oraz materiały szkoleniowe przygotowane przez prowadzących, reprezentujących urzędy publiczne (ZUS, NFZ, kuratoria oświaty, urzędy pracy, urzędy skarbowe). Dzieciom przekazano długopisy, butelki z filtrem, pluszowe breloki, worki sportowe.

ZBIERANIE INFORMACJI

W ramach działania bieżącego prowadzono rozmowy z uczestnikami, dotyczące stopnia i zakresu spełnienia ich potrzeb oraz oczekiwań, rozmowy z prowadzącymi, wymianę informacji pomiędzy trenerami, obserwację zajęć, analizę materiałów dla uczestników.

MONITORING

Wizyty monitorujące przebieg zajęć na *kursach adaptacyjno-językowych* przeprowadziła Małgorzata Kamińska, wicedyrektor ORPEG PCN, Anna Litner-Zarucka nauczyciel konsultant ORPEG PCN i Katarzyna Pawelec specjalista w ORPEG PCN.

Monitorowanie pozwoliło na uzyskanie aktualnej informacji zwrotnej na temat użyteczności treści przekazywanych podczas kursów w odniesieniu do potrzeb grupy, pomogło w bieżącym dostosowaniu programu i metod nauczania, przyczyniło się do ustalenia zakresu dalszej pomocy dla poszczególnych rodzin. Na prośbę psychologa i rodzin uczestniczących w kursach, ORPEG kontaktował się z przedstawicielami gmin lub innym osobami, które lokalnie wspierały repatriantów, w celu przekazywania informacji o konieczności objęcia pomocą psychologiczno – pedagogiczną dzieci. Ponadto zgłoszono trudności dotyczące przede wszystkim realizacji zobowiązań państwa, wynikających z ustawy o repatriacji, pozyskania pracy, nostryfikacji dyplomów, wypełniania formularzy, druków i innych dokumentów potrzebnych w polskich urzędach. Uczestnicy uzyskali wsparcie w zakresie rozwiązywania swoich problemów, np. poprzez wspólne wypełnianie dokumentów czy rozmowy z urzędnikami. Doceniono pracę tłumaczy, którzy wspierali uczestników kursów, ale także pomagali animatorom i kierownikowi na bieżąco rozwiązywać ewentualne sytuacje.

EWALUACJA WEWNĘTRZNA (NA ZAKOŃCZENIE KURSU)

Rozmowa ewaluacyjna wykazała, iż repatrianci przyjeżdżali na szkolenie z uczuciem strachu, lęku, a nawet wstydu. Z drugiej zaś strony mieli także nadzieję na dobre przeżycia, oferowali swoją życzliwość, ciekawość, otwartość. W efekcie doświadczenia na zajęciach adaptacyjnych (trening interpersonalny, zajęcia integracyjne) spowodowały, iż negatywne emocje przeobraziły się w poczucie wartości. Bogata oferta w bloku adaptacyjnym, liczne gry i zabawy dla dzieci i młodzieży były dostosowane do ich potrzeb i zainteresowań. Wszystkie zajęcia spełniły swoje zadanie – wzmocniły uczestników.

Z analizy ankiet wynika wysoki poziom zadowolenia uczestników *kursów adaptacyjno-językowych* w formie obozów. Repatrianci, korzystając z następującej skali ocen: 1 – najniższa, 6 – najwyższa, oceniali kursy w następujących tematach:

- trafność doboru tematu (nazwy, tytułu) szkolenia,
- trafność programu szkolenia,
- materiały szkoleniowe,
- dzienny rozkład dnia,
- warunki, w jakich odbywały się zajęcia,
- trafność doboru zajęć dodatkowych,
- trafność doboru imprez towarzyszących,
- warunki mieszkania w czasie kursu,
- wyżywienie.

L.p.	BADANY OBSZAR	PŁOCK I	PŁOCK II	TORUŃ	WARSZAWA	OGÓLNIE
1	Trafność doboru tematów	6	6	5,9	5,94	5,96
2	Trafność programu	5,53	5,8	5,9	5,76	5,7475
3	Materiały szkoleniowe	5,92	5,86	5,95	5,7	5,8575
4	Rozkład dnia	5,3	5,93	6	5,7	5,7325
5	Warunki, w jakich odbywały się zajęcia	5,93	5,93	5,95	5,47	5,82
6	Trafność doboru zajęć dodatkowych	5,69	5,86	5,9	5,26	5,6775
7	Trafność doboru imprez towarzyszących	5,69	5,86	5,95	5,47	5,7425
8	Warunki mieszkaniowe	5,84	6	5,75	5,7	5,8225
9	Wyżywienie	5,92	6	5,6	4,76	5,57
10	Ogólna ocena	5,92	5,93	5,85	5,52	5,805
	Średnia	5,774	5,917	5,875	5,528	5,7735

KURSY JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

ORGANIZACJA KURSÓW JĘZYKOWYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Po zakończeniu kursów adaptacyjnych i kursów języka polskiego w formie obozów dla repatriantów i członków ich rodzin repatrianci deklarowali chęć udziału w kursach języka polskiego, prowadzonych w miejscu ich zamieszkania. W określonym przez organizatora terminie zgłosiło się 183 repatriantów chcących wziąć udział w takich kursach. Zgodnie z zapotrzebowaniem repatriantów zorganizowano i przeprowadzono 70-godzinne kursy

językowe w miejscu zamieszkania, w których ostatecznie wzięło udział 128 osób. Odbyły się 42 kursy w 36 miejscowościach (w Warszawie odbyły się równolegle 3 kursy, we Wrocławiu i Krakowie odbyły się równolegle po 2 kursy).

Najczęstsze powody, dla których osoby nie skorzystały z kursu, choć pierwotnie deklarowały chęć uczestnictwa, to niemożność pogodzenia codziennej pracy zawodowej z udziałem w kursie, powody rodzinne, choroba.

Zajęcia prowadzili lokalni nauczyciele. Program nauczania dostosowywali do potrzeb i możliwości uczestników kursu.

MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW

1. Kursy języka polskiego w miejscu zamieszkania zrealizowano w następujących miastach:

Tabela: Uczestnicy kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania wg umiejscowienia

lp.	miejscowość	województwo	liczba uczestników
1.	Bestwina	śląskie	2
2.	Białawy Małe	dolnośląskie	2
3.	Białystok	podlaskie	4
4.	Cieszyn	śląskie	2
5.	Czyżowice	śląskie	2
6.	Dzierżoniów	dolnośląskie	2
7.	Gliwice	śląskie	7
8.	Gniezno	wielkopolskie	1
9.	Karolin	mazowieckie	4
10.	Kielce	świętokrzyskie	2
11.	Konin	wielkopolskie	2
12.	Koszalin	zachodnio pomorskie	2
13.	Kraków	małopolskie	6
14.	Lubin	Dolnośląskie	3
15.	Lublin	lubelskie	2
16.	Mosina	wielkopolskie	2
17.	Pasym	warmińsko mazurskie	2
18.	Poddębice	łódzkie	3
19.	Poznań	wielkopolskie	4
20.	Pułtusk	mazowieckie	2
21.	Rudawa	małopolskie	2

22.	Sobótka	wielkopolskie	2
23.	Sośnicowice	śląskie	2
24.	Szczecin	zachodnio pomorskie	2
25.	Szprotawa	lubuskie	8
26.	Środa Wielkopolska	wielkopolskie	5
27.	Sulejówek	mazowieckie	1
28.	Wieliszew	mazowieckie	2
29.	Wińsko	dolnośląskie	10
30.	Warszawa	mazowieckie	22
31.	Wrocław	dolnośląskie	6
32.	Zabrze	śląskie	2
33.	Zawiercie	śląskie	2
34.	Zielniki	wielkopolskie	2
35.	Żory	śląskie	1
36.	Żyrardów	mazowieckie	3
SUMA			128

Tabela: Liczba uczestników kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania wg województw

lp.	województwo	liczba uczestników
1.	dolnośląskie	25
2.	lubelskie	2
3.	lubuskie	8
4.	łódzkie	3
5.	małopolskie	8
6.	mazowieckie	30
7.	podlaskie	8
8.	śląskie	20
9.	świętokrzyskie	2
10.	Warmińsko-mazurskie	2
11.	wielkopolskie	16
12.	zachodniopomorskie	4
SUMA		128

Najwięcej osób pochodziło z województwa mazowieckiego (30), dolnośląskiego (25) śląskiego (20), wielkopolskiego (16), po 8 osób z województw lubuskiego, małopolskiego, podlaskiego,

najmniej uczestników pochodziło z województw zachodniopomorskiego (4), łódzkiego (3), po 2 osoby z lubelskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego.

Wykres: Obraz uczestników kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania w podziale na województwa

ZBIERANIE INFORMACJI O PRZYDATNOŚCI KURSÓW

W ramach działania bieżącego prowadzono rozmowy z uczestnikami, dotyczące stopnia i zakresu spełnienia ich potrzeb oraz oczekiwań, rozmowy z prowadzącymi, wymianę informacji pomiędzy trenerami, obserwację niektórych zajęć, analizę materiałów dla uczestników.

EWALUACJA NA ZAKOŃCZENIE KURSÓW JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Na zakończenie zajęć, kursanci wzięli udział w badaniu ankietowym. Z analizy badania wynika wysoki poziom zadowolenia repatriantów z programów kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania i sposobu ich prowadzenia.

Kurs przebiegał bez większych zakłóceń. Przeprowadzona na pierwszych zajęciach analiza

potrzeb i oczekiwań uczestników, jak również ich możliwości językowych, pomogła dostosować treści i ćwiczenia w sposób jak najbardziej efektywny, co potwierdza stopień satysfakcji z ankiet. Niektórzy z uczestników, z uwagi na podjętą pracę zawodową w trakcie trwania kursu, mieli problemy z osiągnięciem wysokiej frekwencji na zajęciach.

KOSZTY KURSÓW

Na realizację kursu języka polskiego w miejscu zamieszkania i kursu adaptacyjnego dla repatriantów i członków ich rodzin w formie obozów zaplanowano kwotę 894 590,00 zł

Plan po zmianach wyniósł 1 065 799,43 zł, z czego wydatkowano 1 062 690,09 zł. (w tym: na organizację kursów adaptacyjnych i kursów języka polskiego dla repatriantów i ich rodzin w formie obozu - 820 110,09 zł., na organizację kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania - 242 580,00 zł.).

WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Bardzo ważne jest, aby dane osobowe przekazywane z urzędów wojewódzkich były przekazywane możliwie jak najszybciej po otrzymaniu przez Ośrodek zlecenia na realizację zadania, aby odpowiednio wcześniej przygotować i przesłać do repatriantów zaproszenia. Prośba do urzędów wojewódzkich o przesyłanie wszystkich niezbędnych danych, tj. imię, nazwisko, rok urodzenia, dokładny adres zamieszkania, telefon, e-mail – w przypadku braku adresu e-mail, nr telefonu.
2. Uruchomić ogólnopolski numer kontaktowy, dzięki któremu repatrianci będą mogli uzyskać pomoc i wsparcie oraz niezbędne informacje związane z ich pobytem.
3. Wprowadzić intensywne, wieloaspektowe wsparcie rodzin w miejscu zamieszkania, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi z trudnościami psychologiczno-pedagogicznymi oraz osób starszych.
4. W związku z przyjazdem repatriantów w ciągu całego roku, ich zgłoszeniami poza czasem rekrutacji i rozliczeń finansowych – wskazane jest zlecenie zadania na minimum dwa lata dałoby możliwość optymalnej organizacji kursów językowych w miejscu zamieszkania (możliwość rozpoczęcia kursu tuż po przyjeździe do Polski, ułatwiłaby im możliwość znalezienia pracy, pozwoliłaby na dużo szybszą komunikację w sytuacjach codziennych).
5. Objęcie uczestników dodatkowym ubezpieczeniem NNW.
6. Stworzenie programu, który pozwalałby na monitorowanie postępów uczestników

w odnajdowaniu się w polskich realiach po zakończeniu kursów.

7. Zwiększenie liczby godzin 70 h kursu języka polskiego w miejscu zamieszkania, organizacja kursów od poziomu A1 do poziomu B2.